

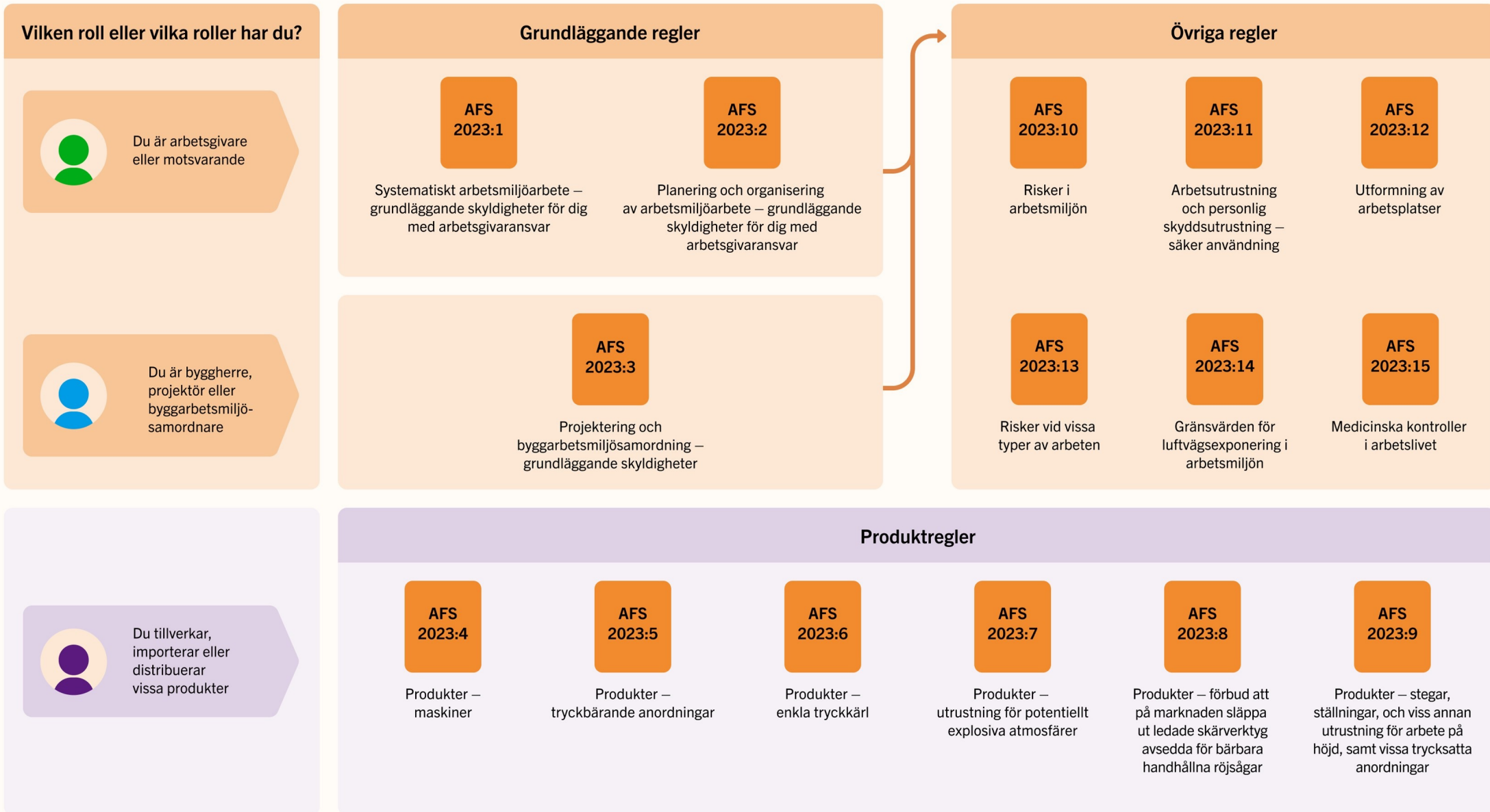
Välkommen till Arbetsmiljöverkets webinarium 16 november 2023

Projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter (AFS 2023:3)

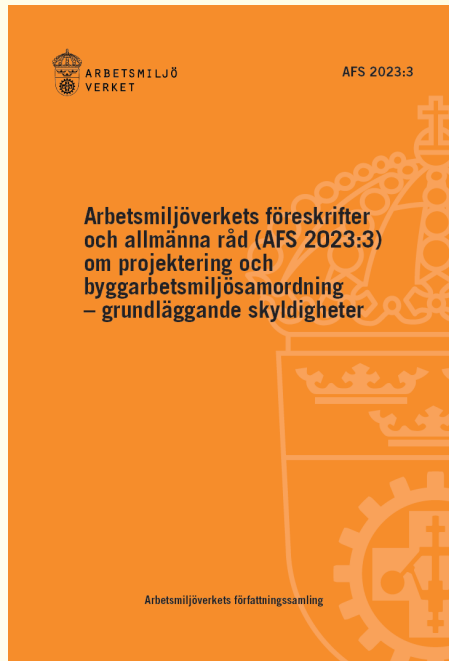
Det ska bli lättare att hitta, förstå och använda reglerna om arbetsmiljö

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd – regler i en ny struktur

Projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter (AFS 2023:3)

Dagens regler i den nya strukturen

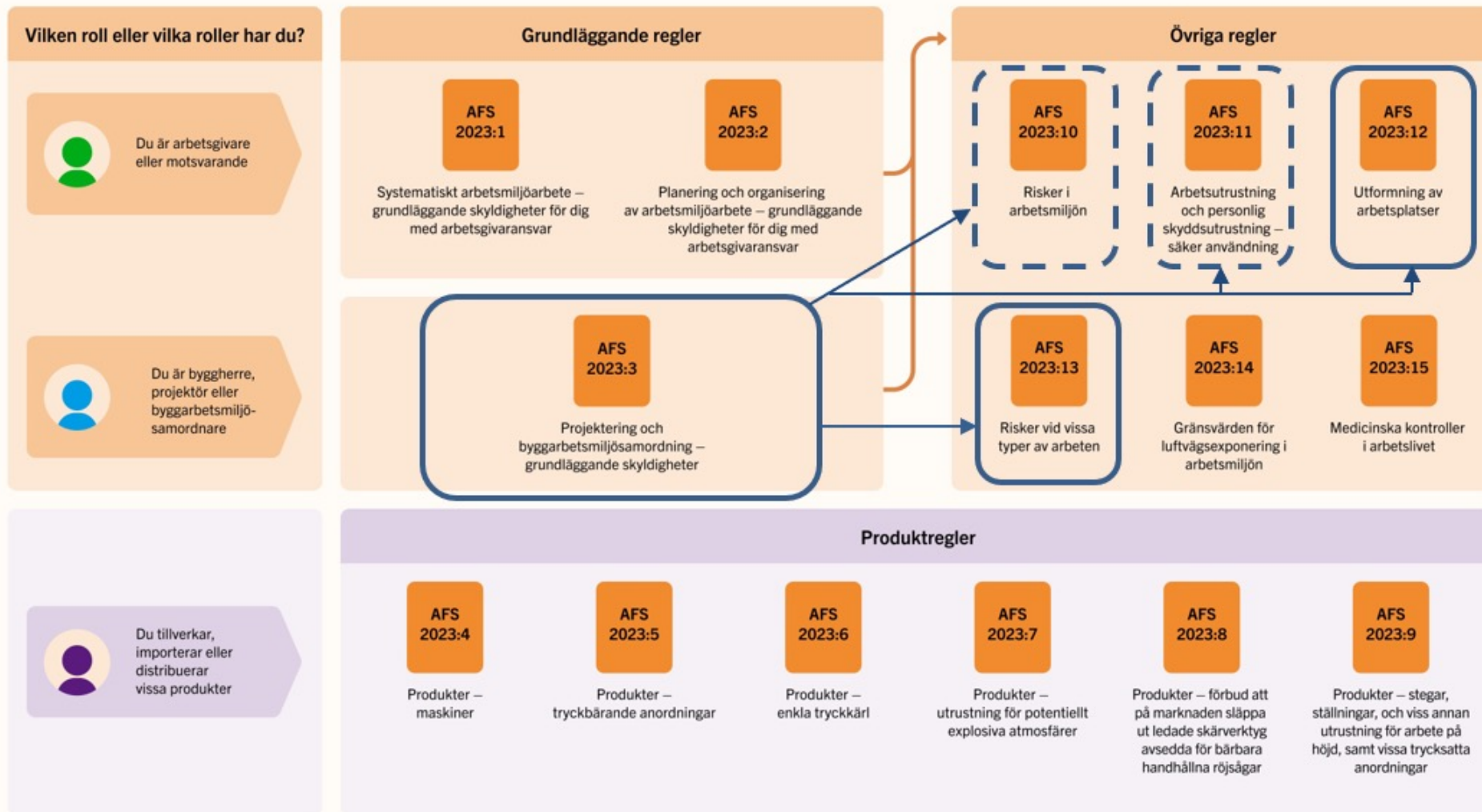
Nuvarande föreskrifter

- Byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:3)
- Arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1)

Föreskrifter från 1 januari 2025

- Projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter (AFS 2023:3)
- Utformning av arbetsplatser (AFS 2023:12)
- Risker vid vissa typer av arbeten (AFS 2023:13)

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd – regler i en ny struktur

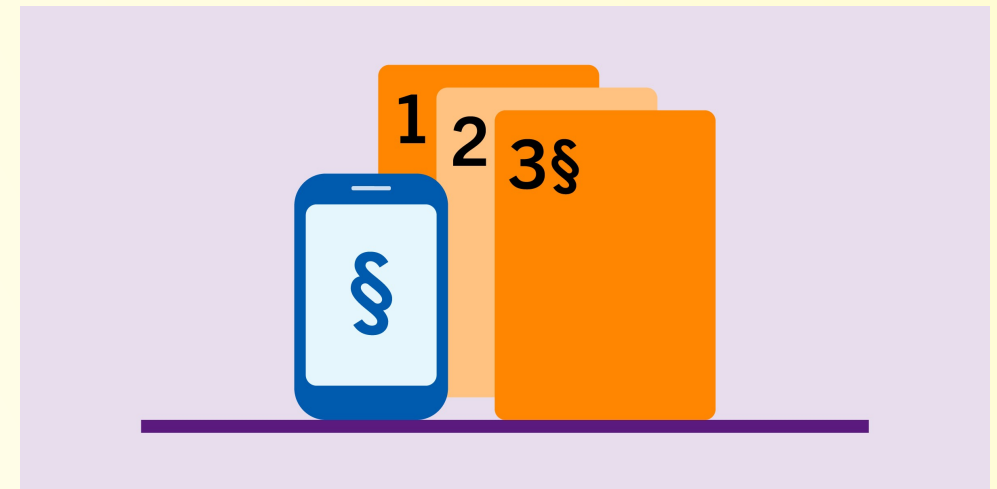

Gjutform för bro rasade – den viktiga projekteringen

Varför nya regler?

- Branschen har förändrats sedan 1999
- EU-guide till byggplatsdirektivet 2010
- Förstudie 2015
 - framkom tydligt behov att förtydliga reglerna
 - oklarheter om arbetsmiljöansvar
 - bristfälligt arbetsmiljöarbete i de tidiga skedena av byggprojekt

Vanliga problem i bygg- och anläggningsprojekt

Olycksdrabbad bransch

Många aktörer
i ett projekt

Långa kedjor av
underentreprenörer

Tidspress

Höga kostnader
för dålig kvalitet

Många utländska aktörer
Svårt med språk
Olika syn på
säkerhetskultur

Arbetslivskriminalitet

Hur har vi arbetat?

- Erfarenheter från inspektionsprojekt i tidiga skeden av byggprojekt
- Många intressentmöten med branschen 2018–2022 där vi lyssnat in behov
- Två remissomgångar (2020 och 2022)

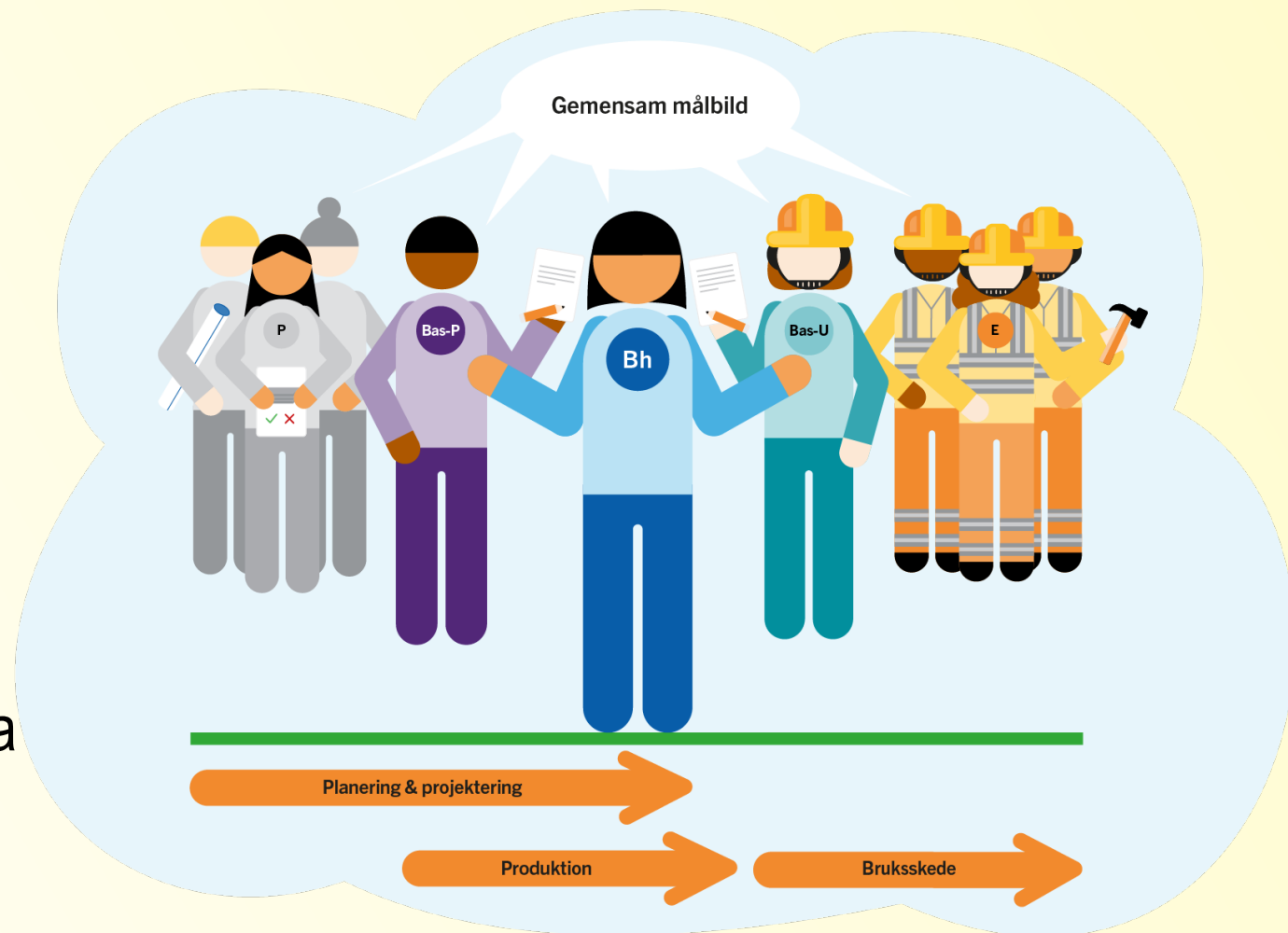
Detta har vi har gjort

- Delat upp en paragraf i flera
- Förenklat språket för bättre förståelse
- Ökat antalet definitioner
- Förtydligat ansvar och uppgifter – vem som ska göra vad

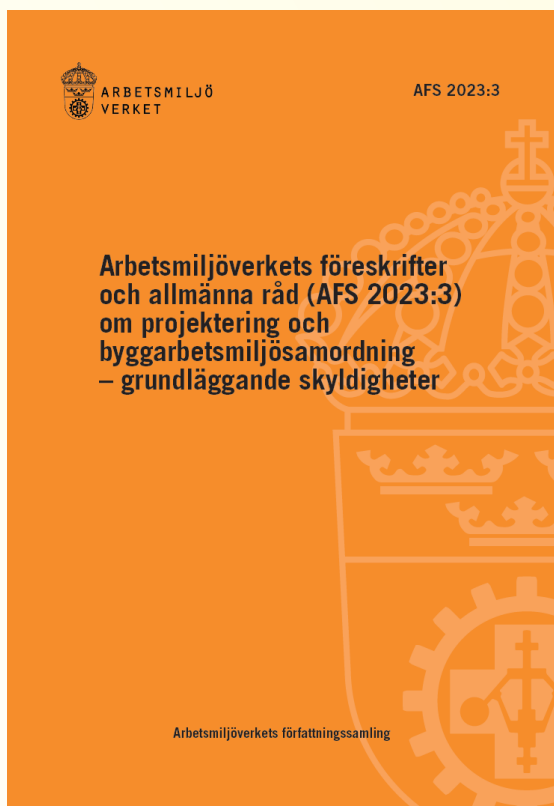

Aktörer i ett byggprojekt

- Byggherre
- Byggherrens ställföreträdare
- Bas-P
- Bas-U
- Projektörer
- Den som tillverkar monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar
- Entreprenörer

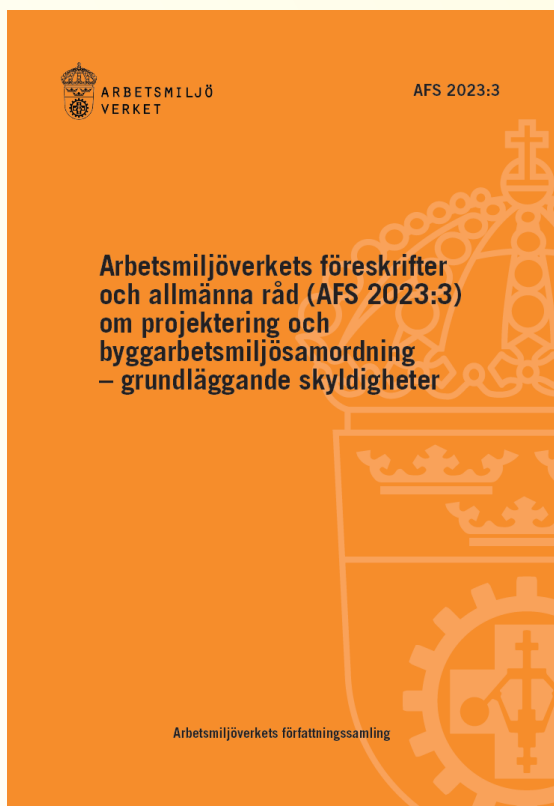

De nya reglerna innebär bland annat att alla aktörer ska

- påbörja byggprojektets arbetsmiljöarbete i tidigt skede
- arbeta metodiskt enligt grundprinciperna
- anpassa arbetsmiljöarbetet efter byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå
- ta fram rutiner för arbetsmiljöarbetet i byggprojekt
- samarbeta och bidra i tidigt skede i organisering av arbetsmiljöarbetet.

De nya reglerna innebär bland annat att alla aktörer ska

- kontrollera och följa upp det förebyggande arbetsmiljöarbetet
- vidta åtgärder om det brister
- se till att arbetet med tillfälliga och samverkande konstruktioner kan göras säkert
- överlämna arbetsmiljöarbetet på ett strukturerat sätt.

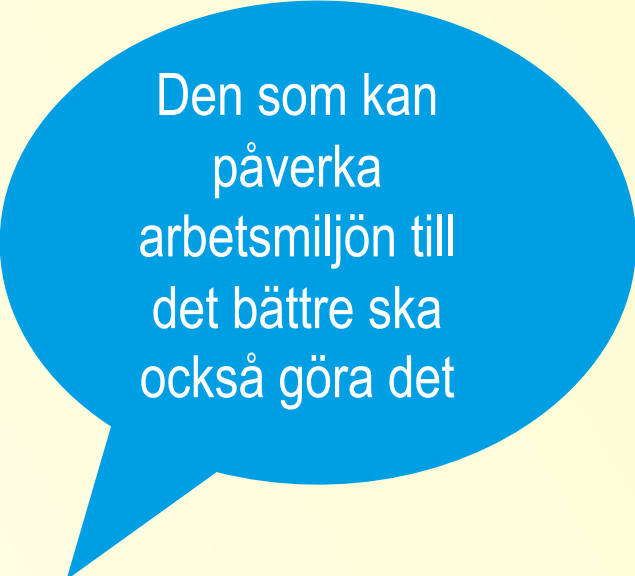
Projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter (AFS 2023:3)

- Avdelningar
 - allmänna bestämmelser
 - aktörernas ansvar och uppgifter i byggprojektet
 - gemensamma bestämmelser för hur risker förebyggs
- Specifika kapitel för olika aktörer
- Gemensamma kapitel för alla aktörer

Avdelning I: Allmänna bestämm...	+
Avdelning II: Aktörernas ansvar ...	-
2 kap. Byggherren	+
3 kap. Bas-P	+
4 kap. Bas-U	+
5 kap. Byggherrens ställföreträ...	+
6 kap. Projektörer – arkitekter, ...	+
7 kap. Den som tillverkar mont...	+
Avdelning III: Gemensamma bes...	+

Det finns en röd tråd genom alla kapitel för alla aktörer

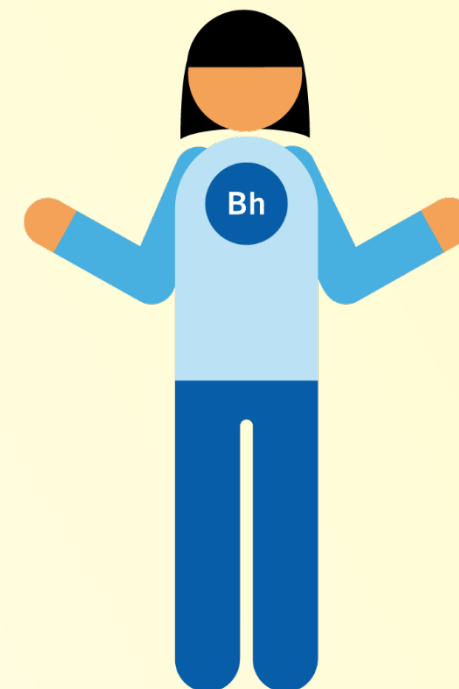
- Förebygga arbetsmiljörisker
 - Rutiner för arbetsmiljöarbetet
 - Tidsplanering
- Samordna arbetsmiljöarbetet i byggprojektet
 - Organisera
 - Informera
 - Tillfälliga och samverkande konstruktioner
- Kontrollera och följa upp arbetsmiljöarbetet
 - Vidta åtgärder
- Arbetsmiljöplan och arbetsmiljödokumentation

Den som kan
påverka
arbetsmiljön till
det bättre ska
också göra det

2 kap. Byggherren

- Den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen
- Utvecklat byggherrens ansvar och uppgifter i arbetsmiljöarbetet i byggprojektet
- Övergripande ansvar
 - Organisera och ställa krav på arbetsmiljöarbetet i byggprojektet i tidigt skede
 - Skapa förutsättningar
 - Val av aktörer
 - Följa upp arbetsmiljöarbetet
 - Vidta åtgärder när arbetsmiljöarbetet inte fungerar
 - Överlämning av arbetsmiljöarbetet

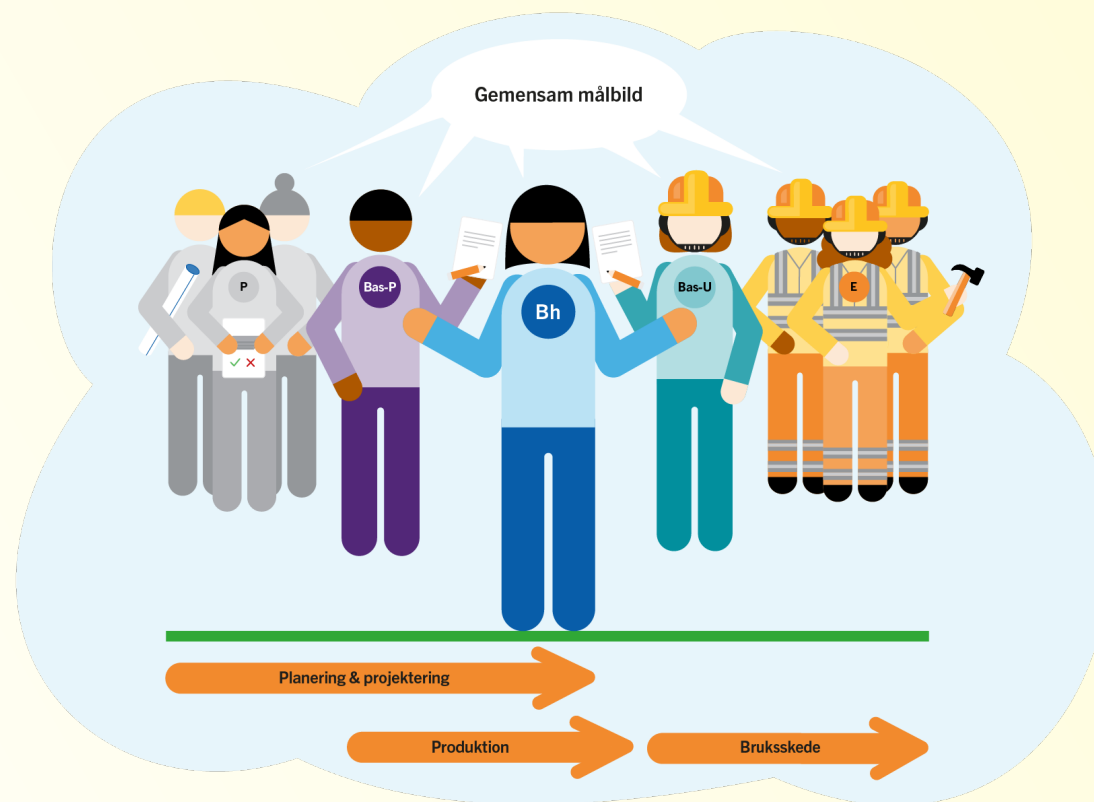
2 kap. 2, 8, 9 och 13 §§ om att välja organisation och anlita aktörer

- ”Beställansvar” finns redan idag enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen
- Se till att den organisation och de resurser som krävs för arbetsmiljöarbetet i byggprojektet finns från start till färdigställande
 - Utse lämpliga byggarbetsmiljösamordnare
 - Anlita kompetenta projektörer

2 kap. 8 § Skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö

Arbete och arbetsprocesser

Ledning, kommunikation, delaktighet

Samarbetsformer, sociala kontakter

Säkerställa nivå på arbetsmiljöarbete

2 kap. 5–6 §§ Tidsplanering

- Realistisk tidplan
- Löpande följa upp tidplanen ur arbetsmiljösynpunkt
- Justera tidplanen eller vidta andra åtgärder

2 kap. 14–16 §§ Tydliggöra ansvarsområden i byggprojektets arbetsmiljöarbete

- Byggherren ska tydliggöra vem som ansvarar för frågor som påverkar arbetsmiljön
- Tydliggöra vem eller vilka inom byggherrens egen organisation som ska se till att byggherrens arbetsmiljöuppgifter utförs
 - Arbetsmiljökompetens
- Tydliggöra gränsdragningar mellan byggprojekt som pågår samtidigt på samma geografiska område
 - Besluta hur byggprojekten ska samordnas, om det är flera byggherrar ska de komma överens

2 kap. 18–20 §§ Kontrollera och följa upp

- Se till att Bas-P och Bas-U
 - har de förutsättningar som behövs för att utföra sina uppgifter
 - utför sina uppgifter
- Vid behov, se till att åtgärder vidtas för att åstadkomma en säker arbetsmiljö

Exempel på förtydliganden och utveckling för byggherren

I nuvarande AFS 1999:3

- Otydlig beskrivning av vad en lämplig Bas-P/U är i §-text
- Ingen uttalad skyldighet att avbryta farliga arbeten

I kommande AFS 2023:3

- Lämplig är den som har utbildning, kompetens och erfarenhet som behövs för arbetsmiljöarbetet utifrån projektets storlek, komplexitet och risknivå
- Byggherren och Bas-U ska se till att arbete som medför omedelbar och allvarlig fara för liv eller hälsa avbryts eller förändras

3 kap. Bas-P

- Byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering enligt 3 kap. 7 a § arbetsmiljölagen
- Vissa undantag för de allra minsta byggprojekten
- Tydliggjort samordningen och uppföljningen av projektörer under planeringen och projekteringen
- Förtydligande om begreppet handläggare Bas-P
- Kännedom om kapitel 9, dvs projektörernas och byggherrens kapitel

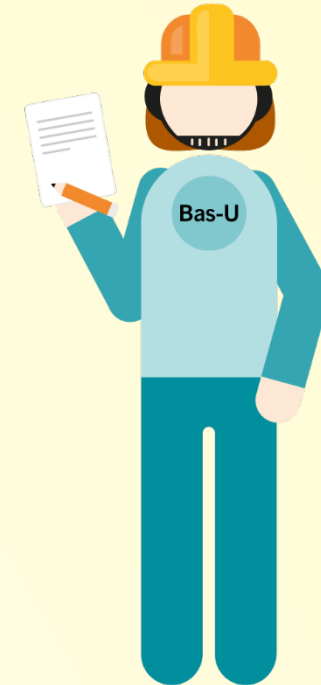

Förändringar för Bas-P jämfört med det som gäller nu

- Rutiner för samordning och arbetsmiljöarbete
- Informera projektörerna om hur samordningen av arbetsmiljöarbetet ska gå till
- Person med särskild kompetens – projektering tillfällig eller samverkande konstruktion
- Följa upp att projektörerna arbetar med att förebygga arbetsmiljörisker
- Återkoppla till byggherren om projektörer inte följer anvisningar, eller vid allvarliga risker
- Påbörja och visa upp arbetsmiljöplanen tidigt och överlämna på ett strukturerat sätt
 - fortsätta samordna om projekteringen fortgår

4 kap. Bas-U

- Byggarbetsmiljösamordnare för utförande enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen
- Tydliggjort samordning och kontroll i byggskedet
- Förtydligande om begreppet handläggare Bas-U
 - Även förtydligat begreppet kontaktperson

Förändringar för Bas-U jämfört med det som gäller nu

- Ta fram rutiner för samordning och arbetsmiljöarbete
- Informera om samordningen av arbetsmiljöarbetet
- Introducera alla i byggprojektet
- Ge klartecken för start av arbete till entreprenörer
- Följa upp entreprenörernas arbetsmiljöarbete – avbryta vid allvarlig risk
- Informera byggherren om entreprenörer inte följer anvisningar, och vid allvarliga risker
- Medverka vid överlämning av arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöarbetet

Exempel på förtydliganden och utveckling för Bas-U

I nuvarande AFS:ar

- Organisera en gemensam skyddsverksamhet tillsammans med företagen
- Bas-U har ingen uttalad skyldighet kring arbeten som kräver särskild kompetens
- Entreprenörer ska lämna uppgift om risker som kan uppstå på grund av dennes verksamhet till Bas-U

I kommande AFS 2023:3

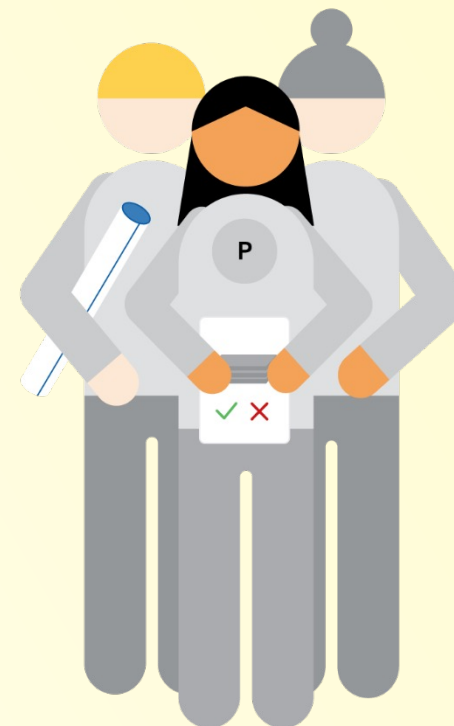
- ...och ge skyddsombud möjlighet att medverka och samråda
- Se till att det finns en person med särskild kompetens som leder arbeten där det krävs
- Begära in uppgifter om risker från entreprenörer som inte lämnat det, för att ge klartecken för start

5 kap. Byggherrens ställföreträdare

- Uppdragstagare enligt 3 kap. 7 c § arbetsmiljölagen
- Ställföreträdare är ett nytt begrepp i föreskriften, i enlighet med byggplatsdirektivet
- Byggherren ska kunna visa att ställföreträdaren är självständig
 - Överlåtelse genom avtal
 - Befogenheter att disponera resurser
 - Självständigt fattar beslut
- Om privatperson är byggherre
 - Självständig entreprenör och samlat uppdrag
 - Entreprenör ska tydliggöra att denne är byggherrens ställföreträdare

6 kap. Projektörer

- Arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar vid planering och projektering enligt 3 kap. 7 § arbetsmiljölagen
 - Ska inom ramen för sina uppdrag se till att arbetsmiljösynpunkter beaktas i bygg- och bruksskedet
- I föreskriften benämner vi dem som "projektörer"
- Tydliggjort hur projektörer ska förebygga arbetsmiljörisker

Förändringar för projektörer jämfört med det som gäller nu

- Rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet, från idé till färdig handling
- Redovisa skriftliga underlag för kvarstående risker, möjliga lösningar eller förslag på åtgärder, och särskilt beskriva
 - komplexa lösningar och
 - åtgärder till risker som inte är uppenbara
- Tillfälliga och samverkande konstruktioner
- Tidsplaneringen, så långt de har möjlighet att påverka

7 kap. Den som tillverkar monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar

- Den som tillverkar monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar ska enligt 3 kap. 7 h § arbetsmiljölagen
 - se till att arbetsmiljörisker beaktas vid projekteringen
 - se till att olika delar av projekteringen samordnas
- Tydliggjort hur denna aktör ska förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet och bruksskedet

Förändringar jämfört med det som gäller nu

- Rutiner för hur olika delar av projekteringen samordnas och hur säkerheten vid monteringen beaktas
- Underlag som beskriver hur de prefabricerade elementen på ett säkert sätt ska
 - stabiliseras
 - lyftas
 - monteras ihop
- Följa upp monteringsarbetet för att kontrollera att det kan utföras säkert

8 kap. Grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker

- **Alla aktörer** ska arbeta enligt grundprinciperna.
- I första hand ska lösningar som tar bort arbetsmiljöriskerna väljas.
- Grundprinciperna är att
 1. identifiera och undvika risker
 2. bedöma risker som inte kan undvikas
 3. hantera riskerna som kvarstår enligt 2 § p. a-f.
- Syftet är att förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet och bruksskedet

9 kap. Planera och projektera för en god arbetsmiljö i byggskedet

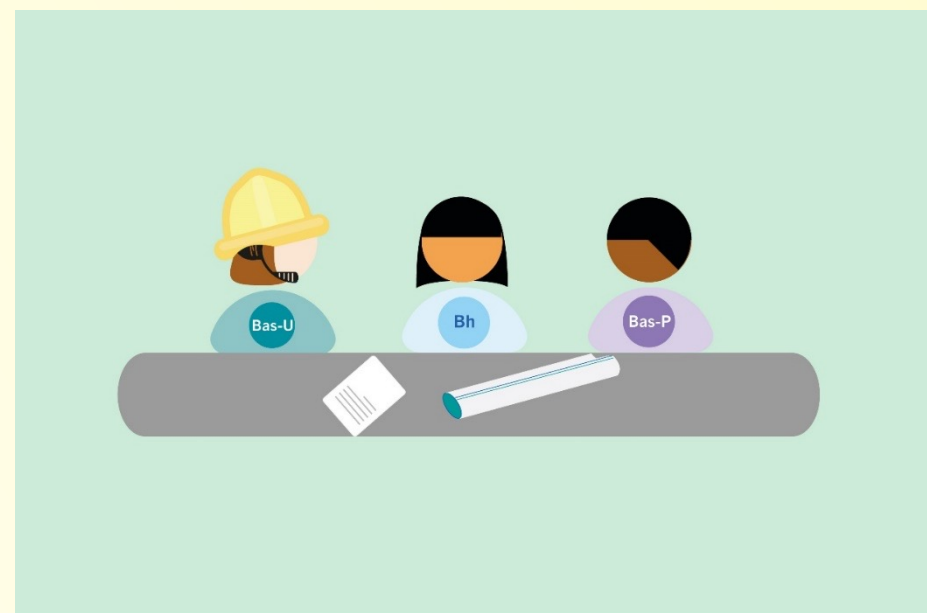
- 5–5 b §§ i AFS 1999:3 har nu blivit ett eget kapitel
- Nya metoder, tekniker och material ska beskrivas
- Hälsosofarliga material ska inventeras och informeras

10 kap. Planera och projektera för en god arbetsmiljö i bruksskedet

- Övergripande bestämmelser om projektering för en god arbetsmiljö i den färdiga byggnaden eller anläggningen från Arbetsplatsens utformning, AFS 2020:1
- Arbetsmiljödokumentation
 - dokumentation som kan behövas vid framtida arbeten med en byggnad/ anläggning
 - tillräckliga beskrivningar för att arbeta säkert och hälsosamt vid
 - drift, underhåll,
 - reparation, ändring och
 - rivning av byggnaden/ anläggningen.

Kap. 11 Arbetsmiljöplanen

- Tas fram i tidigt skede
- Fungerar som ett styrande dokument för arbetsmiljöarbetet i byggprojektet
- Arbeten med särskild risk – ändrad ordning för de tretton punkterna
- Åtgärder mot riskerna ska beskrivas för arbetsmoment
- Generell arbetsmiljöplan – undantag från projektspecifik
- Byggherren ska se till att överlämning görs

Risker vid vissa typer av arbeten (AFS 2023:13)

- Kapitel 5 och 17
 - Byggnads- och anläggningsarbete
 - Arbete med vinterväghållning och snöskottning på tak
- Arbetsgivaren – och andra ansvariga
- Risk för fall till lägre nivå och takarbete har slagits ihop
 - Ingenting nytt i sak
 - Omformulerat, förenklat och samordnat
 - Paragrafer om sanktionsavgifter ihopslagna
- Lämna risker till Bas-U (nu gällande AFS 1999:3, 17 §)

Stöd i arbetsmiljöarbetet för de nya reglerna

Hösten 2023

- Information på av.se/regelfornyelse om vad som är nytt

Våren 2024

- Visst stödande material på av.se om de nya reglerna

Våren 2025

- Utökat stödande material på av.se om de nya reglerna

Informationssidor om projektering och byggarbetsmiljösamordning på av.se

Information om de nya reglerna för byggherrar, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare

ARBETSMILJÖ VERKET

Vad letar du efter?

Arbetsmiljöarbete och inspektioner Hälsa och säkerhet Inomhusmiljö Produktion, industri och logistik **Om oss**

- Kontakta oss +
- Organisation +
- Vårt uppdrag +
- Årsredovisningar och budgetunderlag
- Regel- och föreskriftsarbete -**
- Regelförnyelse -**
- Arbetsmiljöverkets nya regelstruktur
- De nya reglerna i ett digitaliserat format
- Presentationsmaterial om regelförnyelsen

Nya regler för byggherrar, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare

Nya regler om projektering och byggarbetsmiljösamordning träder i kraft den 1 januari 2025. Reglerna gäller för byggherrar, projektörer (arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar), byggarbetsmiljösamordnare, samt tillverkare av monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar.

Följ arbetet med regelförnyelsen

<https://www.av.se/regelfornyelse/>

Frågor? regelfornyelse@av.se